

ročník V.

čtvrtek 30. ledna 2025

zdroj: Hrad Trosky

Milí přátelé!

Jak mají rodiče vychovávat své děti ke skromnosti, když tady máme pána, kterej chce Ukrajinu, a jinýho, kterej říká, že chce Kanadu a Grónsko? 😊

Slavnostní otevření expozice Lidová kultura Pojizeří **Čtvrtek 6. února v 17:00.**

V prosinci roku 2024 byla v Muzeu Českého ráje v Turnově dokončena rekonstrukce a nová instalace stálé expozice Lidová kultura Pojizeří. Stáří původní expozice z roku 1982 s sebou již neslo celou řadu nedostatků, především fyzické opotřebení, zastaralý design a nevhodné použití materiálů. V průběhu trvání expozice byly sice některé drobné úpravy provedeny, nicméně se vždy jednalo pouze o opravy nutné, provedené pracovníky muzea. S vědomím, že se jedná o provizorní zlepšení, po němž bude následovat zásadnější modernizace celé expozice. Z tohoto důvodu vedení muzea rekonstrukci expozice zařadilo do projektových záměrů muzea pro rok 2024.

Nové řešení expozice koncepčně propojuje různé typy přístupů k fenoménům tradiční lidové kultury regionu. Vizuální formou doplněnou informacemi seznamuje návštěvníka s doklady barvitého celku hmotné i nehmotné tradiční lidové kultury regionu Pojizeří. Koncepce obsahové náplně expozice vychází z původního ideového řešení, nicméně novou a moderní formou umožňuje návštěvníkovi lepší poznání prezentovaných jevů. Nabízí bohatší, zajímavější a ucelenější pohled na projevy tradiční lidové kultury, i více příležitostí pro atraktivnější a širší nabídku edukačních a animačních programů pro návštěvníckou veřejnost. V neposlední řadě nová instalace umožnila prezentaci nových akvizic muzea (Scheybalova sbírka, dary získané v posledním desetiletí) i nově restaurovaných předmětů. Kromě technických záležitostí byl v rámci rekonstrukce inovován výstavní mobiliář, informační panely a pořízeno kvalitnější a úspornější osvětlení. Rekonstrukce expozice Lidové kultury

Pojizeří tak přinesla zlepšení péče o vystavené exponáty a současně i jejich výrazně lepší prezentaci doplněnou o zážitkový vjem, který odpovídá současným muzejním standardům. Novou instalaci doplňují detailní informace, které návštěvník najde v interaktivním informačním panelu.

Vystavené exponáty jsou výběrem z bohatého fondu etnologické sbírky muzea. Jedná se o předměty dokumentující kulturu všedního dne od konce 18. století do období po první světové válce. Některé z vystavených exponátů byly shromážděny a následně prezentovány na Národopisné výstavě československé, která se konala v roce 1895 v Praze. První část expozice je věnována lidovému stavitelství. Návštěvníka zde osloví nejen kresby Jana Prouška a Josefa Václava Scheybala, dobové fotografie Jana Šimona a Petra Matouška, ale i unikátní modely lidových staveb Josefa Licehamera. Další část expozice je věnována ukázkám lidovému nábytku. Ze sbírky lidového textilu byly do expozice vybrány ukázky ženského svátečního a obřadního kroje, které doplňují vyšívané čepce, vínky, šátky a další oděvní doplňky. Nechybí zde ani ukázka lidového kroje dětí a obřadního oděvu kojenců nebo mužský sváteční lidový kroj.

Třetí část expozice je věnována výjimečným výtvarům místních řemeslníků. Dílo řezbářů prezentují vyřezávané dřevěné formy na modrotisk, válečky a formy na máslo a formy na perník. Dovednost hrnčičů dokládají nejen

vystavené nádoby na vaření a pečení pokrmů místní produkce, ale i reprezentativní mísy a džbány, které se do našeho regionu dovážely z nedaleké Žitavy nebo slezského Boleslavce. Vrchol řemeslné dovednosti pak dokládají práce místních kovářů a cizelérů: kované pokladnice, dveřní a nábytkové zámky či panty a vývěsní štíty.

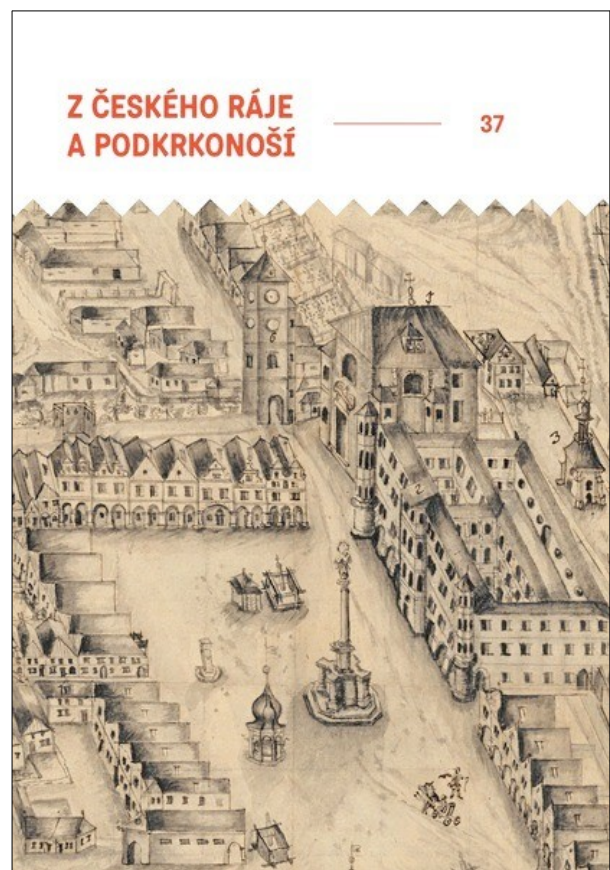
Závěr expozice je věnován lidovému umění. Zastupuje ho tvorba lidových řezbářů, kameníků a malířů. Jedná se o ukázky podmaleb na skle, vyřezávaných plastik světců, kramářských a devočních tisků i drobných liturgických předmětů. Součástí nové instalace jsou i dva unikátní exponáty. Malovaná roubená světnička z roku 1709 a rozměrný kašírovaný a malovaný betlém Michala Bělohlávka z poslední třetiny 19. století.
Kurátor: PhDr. Vladimíra Jakouběová

‖ Nové číslo vlastivědné ročenky Z Českého ráje a Podkrkonoší je tady!

S radostí oznamujeme vydání nového čísla vlastivědné ročenky Z Českého ráje a Podkrkonoší 37, kterou společně vydávají Muzeum Českého ráje v Turnově, Státní okresní archiv Semily a Regionální muzeum a galerie v Jičíně.

Odborné články a studie se věnují například znovuobjevené Sikorově perokresbě města Jičina z roku 1766 (Pavel Kracík), městské spořitelně v Jilemnici (Martin Witkowski), riegrovským oslavám v Semilech roku 1928 (Pavel Máša), významnému sklářskému umělci Pavlu Hlavovi (Tereza Bednářová) či novým nálezům v konventu paulánského kláštera v Nové Pace (Eliška Seifertová Racková). Z týmu turnovských muzejníků si do ročenky připravil příspěvek archeolog Roman Sirovátka, který ve spolupráci s kolegy sestavil přehled archeologických výzkumů našeho muzea v letech 2018–2023. Historik umění Miroslav Cogan čtenářům přiblížil příběh znovuobjevených portrétů Antonína a Anny Pacltových, významných turnovských osobností 19. století. Historička umění Lenka Laurynová se ve svém článku zase ohlíží za výročí 140 let šperkařské školy v Turnově. Nové číslo ročenky je k dispozici na pokladně muzea i k objednání přes muzejní eshop (390 Kč) <https://www.muzeum-turnov.cz/.../z-ceskeho-raje-a-.../>

Uvedení ročenky spojené s přednáškou "František Ladislav Rieger v české historické paměti" bude **7. února 2025 od 17:00** ve Státním okresním archivu v Semilech.

≡ MHFF BEST of FEST tour & Zdeněk “HÁČEK” Hák v Turnově

8. února 2025

V polovině mezi jednotlivými ročníky srpnového Mezinárodního horolezeckého filmového festivalu v Teplicích nad Metují vyrazíme již po čtvrté za vámi s projekcí nejúspěšnějších filmů posledního 41. festivalového ročníku, kterou na této BEST of FESTivalové zastávce přednáškou okoření ambasador MHFF, kamarád a horolezec Zdeněk “HÁČEK” Hák.

VSTUPENKY v předprodeji na webových stránkách Muzeu Českého ráje v Turnově nebo na místě v den konání.

Vstupné 150Kč

Od 15:30 Komentovaná prohlídka expozice Horolezectví s hracím průvodcem a motání opičí pěsti.

OD 17:00 PROJEKCE FILMŮ V PŘEDNÁŠKOVÉM SÁLE MUZEA.

FILM BLOK #1 | vybrané české filmy

– Na srdce neklepej, pojď rovnou dál | Stanislav Mitáč

– Švecovi | Lukáš Černý

– Po stopách filmu Jak dostat tatínka do polepšovny | Lukáš Černý

FILM BLOK #2 | oceněné filmy

Cena generálního partnera MHFF

– Soudscape | USA | Timmy O’Neill

Čestné uznání MHFF

– Cycles | Rakousko | Johanna Brunner, Anjuna Hartmann

Cena za nejlepší lezecký film MHFF

– Simply Beautiful | Česko | Tomáš Galásek

PŘEDNÁŠKA ambasadora MHFF – Zdeněk “HÁČEK” Hák

≡ Dům přírody Českého ráje také v letošním roce připravil střeďeční cestovatelské přednášky z celého světa.

středa 5. února 2025 v 17:00 hodin

Hana Hindráková - Kontrasty Keni

≡ Turnovské kulturní tipy:

čtvrtek 30. ledna od 17 hodin, knihovni pobočka na vlakovém nádraží

Putování po Súdánu

Návštěva Súdánu je pro mnoho lidí nepochopitelným nápadem. Horká pouštní nebezpečná země, plná fundamentalistů. To je co o ní píšou média. V roce 2008 jsme na naší dlouhé cestě napříč africkým kontinentem navštívili Súdán poprvé, neklidnou zemi, kde se střetávají dva světy – arabský a černý. Tehdy největší země Afriky nám ukázala jinou tvář, získala si nás svou osobitostí, tajemnými památkami, zvláštním kouzlem, nádherným podmořským světem a především vstřícnými, přátelskými a pohostinnými lidmi. O zemi se nic nevědělo, o to více nás Súdán lákal, přáli jsme si jej poznat víc. Každý rok jsme se tam vraceli a objevovali všechny zajímavé kouty země, až do velké zásadní změny...

nové občanské války. I přesto, že zemi nelze nyní navštívit, ona samotná a její lidé stojí za zmínku. Pojd'te s cestovatelkou Andreou Kauckou nahlédnout do horké saharské země. Projít se mezi zapomenutými památkami černých faraónů, dát si zablábyii a sladký čaj nebo si posedět s domorodci u kávové lada. Podívat se jak žili tam, kde se střetávají dva světy. Vezmeme Vás hluboko do pouště mezi nomádské kmeny a za několik tisíc let starými rytinami a zchladit se skočíme hluboko pod hladinu vod Rudého moře. Uvidíte Súdán jiný, než o jakém se psalo v médiích...

lomnice n/p

/// Minulý týden jsme se sešli v kině Na kafičku s Petrem Kábrtem. Povídali jsme si o jeho otci Josefovi, o dětství prožité v rodině známého umělce, tiskařských začátcích nebo o všech umělcích, pro které Petr Kábrt tiskl grafiky. Děkujeme za moc milé setkání a budeme se těšit na duben, kdy proběhne další Kafičko.

(Kino LnP)

/// Což takhle dát si svrchňák, svrch, svrch, svrch, svrchňák...
Náš single hop Ale Mosaic právě v prodeji!!
(Lomnické pivo)

semily

FRANTIŠEK LADISLAV RIEGER V ČESKÉ HISTORICKÉ PAMĚTI

Přednáška Pavla Máši z Masarykova ústavu a Archívu AV ČR spojená s představením nového čísla ročenky Z Českého ráje a Podkrkonoší, kde se přednášející této tematice rovněž věnuje.

7. 2. 2025 17:00 Státní okresní archív Semily

Redakce vlastivědné ročenky Z Českého ráje a Podkrkonoší
a Pekařova společnost Českého ráje

Vás zvou na přednášku

Mgr. Pavla Máši, Ph.D. z Masarykova ústavu a Archivu AV ČR

FRANTIŠEK LADISLAV RIEGER V ČESKÉ HISTORICKÉ PAMĚTI

7/2 2025
OD 16.00
ČITÁRNA
KNIHOVNA SEMILY

DOBRO A ZLO V LITERATUŘE

INTERPRETACE DĚL:

M. Bulgakova
V. Nabokova
J. Zamjatina

PŘEDNÁŠKA A DISKUZE

PŘEDNÁŠEJÍCÍ:
DANIELA ČIHULOVÁ

≡ Komentovaná prohlídka výstavy **Divoká příroda**

čtvrtek 6. února od 17 hodin

Za každou fotografii zvířete bývá většinou spousta času, trpělivosti a odhodlání. Jak vznikaly fotografie na výstavě Divoká příroda, se můžete dozvědět přímo od jejich autora Richarda Stehlíka. Počet návštěvníků na komentované prohlídce je omezen.

semilsko

≡ **Nepřehlédněte důležité změny v jízdních řádech od 1. 2. 2025 na Semilsku!** v polovině prosince 2024 proběhly zásadní úpravy jízdních řádů v okolí Jilemnice, Rokytnice nad Jizerou a dalších oblastí (Semily, Tanvald, Vrchlabí). V posledních týdnech byla nasbírána a zhodnocena cenná data z terénu, odbavovacích zařízení i centrálního dispečinku. Připomínky nám poskytl řidiči, obce, školy i samotní cestující.

Na základě těchto dat připravujeme mimořádné změny na vybraných linkách, které budou platné od 1. 2. 2025.

Linky, u kterých dochází ke změnám:

744 Tanvald - Desná - Albrechtice - Josefův Důl - Dolní Smržovka - Tanvald

746 Tanvald - Tanvald, sídliště - Desná

747 Tanvald - Desná - Kořenov - Příkladice - Rejdice - Vysoké n.Jiz.

946 Jilemnice - Poniklá - Jestřábí v K. - Křížlice - Víchová n.J. - Jilemnice

948 Jilemnice - Hrabačov - Benecko

949 Jilemnice - Benecko - Vrchlabí

951 Rokytnice n.Jiz. - Jablonec n.Jiz. - Tříč - Vysoké n.Jiz. - Bozkov - Semily

953 Tanvald - Plavy - Zlatá Olešnice - Vysoké n.Jiz. - Jilemnice

960 Liberec - Jablonec n.Nisou - Semily - Železný Brod - Jilemnice - Vrchlabí

963 Jilemnice - Horní Branná - Valteřice - Vrchlabí

966 Jilemnice - Košťálov - Libštát - Lomnice n.Pop.

968 Jilemnice - Roztoky u Jilemnice - Kruh - Svojek

Přehled změn k 1. 2. 2025 naleznete na tomto webu:

<https://www.iidol.cz/aktuality/mimoradne-zmeny-v-jizdnich-radech-na-semilsku-od-1-2-2025/>

≡ Ředitelství silnic a dálnic ČR (ŘSD) připravuje rekonstrukci úseku silnice I/14 mezi Rokytnicí a Jabloncem nad Jizerou na Semilsku. Stavba bezmála za 57 milionů korun bez DPH zkomplikuje dopravu. Zakázku získala společnost Eurovia CZ, která plánuje zahájení prací na přelomu března a dubna, záleží na počasí. Motoristé se musí připravit na omezení, dopravu tam budou kyvadlově řídit semaforey.

Frekventovaná silnice z Jilemnice na Rokytnici a Harrachov je sevřená mezi skalami a řekou, denně po ní projede až 10.000 automobilů. „Diagnostická

prohlídka prokázala, že komunikace I/14 včetně opěrných zdí a odvodnění je v řešeném úseku v nevyhovujícím stavu. Z tohoto důvodu jsme přistoupili k její kompletní rekonstrukci,“ uvedlo ŘSD. Oprava čeká úsek, který začíná zhruba 150 metrů za křižovatkou I/14 a silnicí do Rokytnice nad Jizerou a končí na hranici města Jablonec nad Jizerou.

„Silnici po pravé straně zajišťuje téměř v celé délce řada opěrných zdí, které jsou na konci životnosti a je nutná jejich oprava,“ uvedlo k důvodům rekonstrukce úseku ŘSD. Na více než kilometrovém úseku silnice počítá projekt i s opravou samotné komunikace, zpevněním svahů, které zajistí rozšíření nezpevněné krajnice, opravou odvodnění a novým dopravním značením. Zastávky autobusů se přesunou blíže k zástavbě.

Nejde o první práce, které na rušné silnici podél Jizery zkomplikují dopravu, ŘSD opravuje komunikaci už několik let. Za posledních osm let tam ředitelství do obnovy investovalo zhruba 450 milionů korun. Od roku 2023 se pracuje na dvou úsecích o celkové délce 2,75 kilometru mezi Vojtěšicemi a Maříkovem a mezi křižovatkou Na Mejtě směrem na Novou Ves. Projekt bezmála za 193 milionů korun bez daně by měl být hotový v červnu. Na zimu tam stavbaři práce přerušili a úsek je plně průjezdný.

(Genus)

jičínsko

JIČÍN – Rada města projednala otázku dvou lávek, které jsou v havarijním stavu. První se nachází v ulici Denisova a má již snesenou mostovku, druhá vede přes řeku Cidlinu nedaleko MŠ Máj a je udržována v provozu. Rada města na doporučení odboru investic přijala usnesení, aby se výstavba nových lávek mohla uskutečnit co nejdříve.

V případě lávky v Denisově ulici probíhá zpracování projektové dokumentace na výstavbu, kterou zpracovatel odevzdá do 30. dubna 2025. Stavební práce však mohou proběhnout pouze během delší výluky na železnici, přes níž lávka vede. V jiném období není výstavba technicky možná. Správa železnic nicméně na letošní rok delší výluky neplánuje, pouze kratší, kdy chce přistoupit k odložené rekonstrukci železničního přejezdu v Husově ulici.

Lávka přes Cidlinu v blízkosti MŠ Máj funguje v provizorním režimu. Rekonstrukce byla původně plánována na podzim 2024, avšak z majetkových a technických důvodů nebyla tato snazší varianta možná. Město Jičín tak přijalo jiné řešení, a to výstavbu nové lávky vedle té stávající. Výstavba kompletně nové lávky proběhne do 30. dubna 2025 a náklady za stavební práce budou cca 6,88 milionu korun včetně daně.

(Jan Jireš)

tanvaldsko

HARRACHOV – Harrachov je připravený na příliv návštěvníků o jarních prázdninách. Ubytovací zařízení jsou obsazena z 80 %, v provozu jsou všechny sjezdovky a běžecké trasy v okolí Harrachova. Období jarních prázdnin zakončí 15. března tradiční Příjezd Krakonoše.

Všechny sjezdovky, lanovky a vleky ve Sportovním areálu Harrachov jsou v provozu a pokryté technickým i přírodním sněhem. Aktuální informace z areálu jsou dostupné na webu www.skiareal.com.

Běžecké tratě v okolí Harrachova jsou pravidelně upravované. Samozřejmostí je uměle osvětlený okruh v centru města, upravená je vyhlídková trasa Terex, kudy je možné nastoupat pohodlně až k Vosecké boudě a dál na Zlaté návrší a na hřebeny Krkonoš. Informace jsou dostupné na www.bilestopy.cz.

Ubytovací kapacity v Harrachově jsou na období jarních prázdnin tradičně zaplněné z 80 %. To dokládá i Jan Vorlíček z hotelu Skicentrum: „Únor je relativně plný, je to podobné jako svátky a Silvestr, hodně lidí na krátký čas, takže to lidé řeší dopředu. Březen je zatím slabší, domnívám se, že lidé čekají kvůli počasí po zkušenostech z minulých let.“

Parkování v Harrachově pomáhá navigační systém na příjezdu do města. Ceny zůstávají stejné jako v uplynulých letech. Po zaparkování na centrálním parkovišti mohou lyžaři využít letošní novinku- SHUTTLE BUS. Ten bude vozit lyžaře zdarma z Centrálního parkoviště k lanovce na Čertovu horu, a tedy i k běžeckému stadionu. Shuttle bus nemá pevný jízdní řád, jezdí dle potřeby lyžařů. Další možnosti pro lyžaře, jak se dostat k lanovce je SKIBUS. Jízda je zdarma pro majitele Harrachovcard. Tu dostane automaticky každý, kdo zaparkuje na centrálním parkovišti, nebo se ubytuje v Harrachově. Z vlakového nádraží jezdí HARRABUS, který vozí cestující v tarifu Busline. Nevozí ale cestující v lyžařské obuvi.

Návštěvníci Harrachova mají možnost do konce března shlédnout vzpomínkovou výstavu k 70 letům sjezdového lyžování v Harrachově. Ta je k vidění v lednu na hotelu Skicentrum, v únoru na hotelu Sklář a v březnu na hotelu Svornost. K výstavě patří i vzpomínkový film na YouTube kanálu Harr TV.

/ Hanka Veselá, Genus

≡ Černý muž

V dávných dobách přicházel čas od času z hustých temných lesů v okolí Tanvaldu urostlý chlapík středního věku, kterému zdejší osídlenci neříkali jinak než „Černý muž“. Černým mužem byl nazýván pro svůj černý oděv. Nosil dlouhý černý kabát, černé kalhoty, na nohou černé kožené boty, na hlavě černý kožený třírohý klobouk. Svým vzhledem a statnou postavou vyvolával u místních respekt. Všiml si, jak lidé v chatrčích skromně žijí a jak těžké živobytí ve zdejším nehostinném kraji mají. S lidmi se do řeči nepouštěl. Působil velmi záhadně.

Jednoho dne v podvečerních hodinách procházel západní částí dnešního Horního Tanvaldu a tu se spustila silná bouřka a přívalový déšť. Nebylo se kam ukrýt, a tak muž zaklepal na dveře prvního stavení na které při své cestě narazil. Přišla mu otevřít mladá žena, která, když muže spatřila, zůstala v úleku nehybně stát. Muž slušně pozdravil a požádal, zda by se v domě nemohl uchýlit před bouřkou. Žena, vdova po nedávno tragicky zemřelém dřevorubci, svolila a se smíšenými pocity pozvala muže dál do světnice. Muž poděkoval a beze slov usedl ke stolu. Na posteli seděly tiše tři malé děti, které se očividně bály nejen bouřky, ale i neznámého muže v černém oděvu. Když se muž rozhlédl po světnici, ihned poznal, že žena s dětmi žije v nuzných podmínkách. Žena zmoklému muži nabídla bylinkový čaj a poté celou dobu mlčela a neodvažovala se tajemného muže zeptat, odkud a proč do vsi přichází. Po chvíli muž, rovněž po celou dobu mlčící, vypil čaj, a když zanedlouho silná bouřka přestala, zvedl se od stolu, poděkoval za poskytnutí krátkého přístřeší a z chatrče bez dalšího odešel. Když žena sbírala ze stolu hrnek po čaji, nechtěla věřit svým očím. Kde na stole stál hrnek, leželo 5 zlat'áků. Zanechal je tam tajemný muž. V rozrušení se zlat'áky v ruce vyběhla před chatrč, ale muže už neviděla. Nevěděla, zda si může zlat'áky ponechat, a tak je radši zabalila do šátku a uložila doma do truhly.

Uplynulo několik týdnů a Černý muž se už neobjevil. Nastal podzim a sychravé počasí. Aby s malými dětmi měla po tragické ztrátě manžela, na kterého při práci spadl strom, na skromné živobytí, musela vdova přes den tvrdě pracovat u uhlířů na takzvané Uhelné pláni pod Špičákem při stavbě a provozování milířů pro výrobu dřevěného uhlí. I přesto neměla prostředky na pořízení otopu, na teplé oblečení pro sebe a děti a na nezbytné zásoby potravy k přečkání tehdy na sníh bohaté a mrazivé zimy. Nešťastná žena se v nouzi a strachu o zdraví a osud svých dětí rozhodla použít zlat'áky zanechané Černým mužem. Když z truhly vyndala znatelně těžší šátek s uloženými zlat'áky

a rozbalila ho, spočinula v údivu. V šátku nebylo pět, ale třicet zlat'áků. Překvapená žena zvolala: „Stal se zázrak!“.

Zprvu měla obavy, že jde o čertovské dílo, neboť se tradovalo, že v nitru Špičáku sídlí čerti. Pak ale usoudila, že pravděpodobně jde o nezištný dar dobrodince, tajemného návštěvníka. Za několik zlat'áků pořídila vše nutné na zimu a mohla se více věnovat dětem. Bez úhony všichni přežili krutou zimu.

Na jaře zašla s dětmi ke „Kříži Špičáku“ a z vděčnosti neznámému dobrodinci a jako pomoc chudým vložila do kasičky na kříži pro místní chudobinec dvě zlatky. V tom před nimi na cestě u kříže zčistajasna stanul Černý muž. Žena byla překvapena a děti se bojácně držely máminy sukně. Muž ženu a děti pozdravil a ptal se, jak se jim vede. Žena muži vyprávěla celý příběh se zlat'áky a poděkovala za dar, který jim změnil život k lepšímu. Muž se jenom pousmál, popřál ženě a dětem šťastný život a náhle opět zmizel. Žena teď už s jistotou věděla, že oním tajemným dárcem byl muž s nadpřirozenými schopnostmi.

Po nějakém čase se vdova znovu provdala za jednoho z uhlířů a spolu s dětmi žili na svou dobu celkem spokojeným životem. Žena svůj příběh vyprávěla sousedům. Ti zprvu nechtěli uvěřit, ale museli uznat, že se žena s dětmi zázračně dostala z nouze. Od té doby Černého muže, dobrodince, sousedé po dlouhou dobu vyhlíželi, ale ten už na Tanvaldsku nebyl nikdy spatřen. Musel to být čaroděj dobroděj. Věřte, nevěřte.

/ Richard Seidel, Tanvaldský zpravodaj

liberecký kraj

ČESKÝ DUB – Vybudovat Centrální depozitář v Českém Dubu s cílem ochránit sbírkové předměty nevyčíslitelné historické hodnoty. To je hlavním cílem projektu Libereckého kraje. V současné době jsou artefakty umístěny v objektech příspěvkových organizací a na dalších místech v regionu v nevyhovujících podmínkách. Kraj nyní zahajuje nadlimitní veřejnou zakázku na novostavbu depozitáře. Její předpokládaná hodnota nesmí překročit 551.814.066,26 korun včetně DPH. Podle harmonogramu by se mohlo začít stavět nejpozději v srpnu letošního roku a zhotovitel bude mít 600 dnů na dokončení.

„Liberecký kraj vlastní několik stovek tisíc sbírkových předmětů nevyčíslitelné historické hodnoty, jejichž případnou tržní cenu lze odhadovat v řádech vysokých stovek milionů korun. Jedná se drobné předměty, jako jsou pohlednice, známky či šperky, ale také o velmi rozměrné věci jako nábytek a technika. V současné době je sice máme umístěné v objektech příspěvkových organizací a také například v Poštovní ulici 2600/10 v Jablonci nad Nisou, kde tamní objekt – původně úřad a následně škola – slouží jako dočasný centrální depozitář. Nicméně tento stav je dlouhodobě neudržitelný. Ochrana sbírkových

předmětů vyžaduje specifické podmínky, zejména co se týče vlhkosti a teploty. Žádný ze stávajících depozitářů tyto podmínky nesplňuje, a pokud bychom moderní depozitář nevybudovali, hrozilo by zničení některých sbírkových předmětů právě kvůli nevyhovujícím podmínkám jejich uložení. Ze studie, kterou jsme si v roce 2016 nechali zpracovat společností Design 4 – projekty staveb s-r-o., jednoznačně vyplynulo, že místo přestavby prostorů v Poštovní ulici a úpravy ostatních depozitářů je efektivnější a finančně výhodnější postavit nový objekt. Depozitář vznikne na pozemku Silnic LK v Českém Dubu,“ uvedl Jiří Ulvr, náměstek pro resort majetku a investic.

„O projektu vybudování centrálního depozitáře jsme začali poprvé diskutovat již na jaře roku 2016. Na podzim roku 2020 začaly přípravné práce na zadávacím řízení na výběr zhotovitele projektové dokumentace. Centrální depozitář v Českém Dubu bude splňovat všechna technická, energetická a stavební kritéria dle aktuálních požadavků muzejníků a galeristů,“ dodal hejtman Martin Půta.

Navržený harmonogram projektu Centrální depozitář Libereckého kraje:

- předání projektové dokumentace pro provádění stavby (DPS): srpen 2024**
- zahájení procesu výběru zhotovitele neprodleně po převzetí DPS**
- předpokládané zahájení stavby červenec či srpen 2025 (odhad na stavbu 600 dní)**
- v letech 2027 a 2028 by pak mělo dojít k postupnému stěhování sbírkových předmětů**

Centrální depozitář nebude jen standardní stavba. Půjde o pasivní, nízko-energetický objekt vybavený nejmodernější technikou, která pro skladování muzejních sbírek zabezpečí optimální podmínky. Budova pojme až stovky tisíc předmětů, na jejichž uložení jsou potřeba tisíce metrů čtverečních.

Objekt depozitáře se bude rozkládat na obdélníkovém půdoryse o rozměrech 70 a 48 metrů, bude mít tři nadzemní podlaží a zelenou střechu s fotovoltaickou elektrárnou. Budova bude rozdělena na jednotlivé sekce podle typu materiálu uložených předmětů.

„Projektová dokumentace na Centrální depozitář Libereckého kraje je v pilotním režimu realizována s využitím metody BIM – Building Information Management – tj. s využitím informačního modelování staveb, které by mělo na základě použití dat z 3D modelu minimalizovat chyby a kolize v projektové dokumentaci, urychlit zpracování rozpočtu exportem přesných výměr a dále po výstavbě usnadnit správu budovy v provozním režimu,“ dodal Jiří Ulvr. „Bude se jednat o mimořádně úspornou stavbu v klasifikační třídě A dle Průkazu energetické náročnosti budov, která splňuje parametry měrné spotřeby na vytápění 15 a méně kWh/(m².rok) a parametr primární energie z neobnovitelných zdrojů nabývá záporných hodnot a splňuje tak kritéria energeticky plusové (nulové) budovy.“

(Filip Trdla, LK)

≡ Židé v Mnichově Hradišti

Židé v Mnichově Hradišti žili již za Václava Budovce z Budova v 16. - 17. století. V období od 16. do 18. století se Židé museli vydat na cestu pryč z větších královských měst. Z tohoto důvodu se jich několik dostalo i do Mnichova Hradiště a usadili se tu trvale. V té době ještě nebyla žádná oddělená ghetta, žili po celém městě, někteří i přímo na náměstí, kde v roce 1692 měli i svou modlitebnu v domě Benjamina Wolfa. Ale koncem 17. století se začali stahovat do ghetta, které bylo v dnešní Havlíčkově ulici. Od ostatních občanů byli Židé odloučeni řetězy, které uzavíraly ghetto každý večer.

Bylo to něco jako malé samostatné město. Měli vlastní správu i rabína v synagoze a poměrně bohatý kulturní i společenský život. Bohužel se přesně neví, kde tehdy synagoga stála, nová byla vybudována až v 18. století. Větší náboženskou menšinu v Mnichově Hradišti tedy tvořilo židovské obyvatelstvo. Přestože Židé byli minoritou, výrazně ovlivnili podobu města.

Mezi obyvateli ghetta byli velmi schopní lidé, kteří se dokázali vypracovat a zařadit se tak mezi nejmovitější obyvatele Mnichova Hradiště. Mezi ně patřili Jan Leopold David, bratři Kompertové nebo Josef Pollatschek.

Leopold Kompert se stal slavným spisovatelem a napsal knihy o svém životě v ghettu. Také tu v roce 1852 vznikla Kompertova továrna na výrobu obuvi, která konkurovala známé firmě Baťa. Vyhrála několik výstav a zaměstnávala přes 300 lidí. Zaměstnanci si nejprve občasně brávali práci s sebou domů, ale časem se přidalo pár strojů a výroba se soustředila výhradně v továrně. Pan Kompert byl skvělý zaměstnavatel, jedné pracovníci vyplatil po vážném úrazu odškodné, i když to byla její neopatrnost a nedodržení pracovní bezpečnosti.

Počet židovských obyvatel města měl od poloviny 19. století neustávající sestupnou tendenci: zatímco v roce 1837 čítala místní náboženská obec 177 osob, při posledním sčítání osob před první světovou válkou žilo v Mnichově Hradišti už jen 68 Židů.

Izraelité vytvořili jakési město ve městě, byli na obecní samosprávě zcela nezávislí. V čele náboženské obce židovské stál starší obce, jemuž byli k dispozici rada, písař, pokladník a také rabín, vykonávající zároveň funkci

učitele. Židé také měli vlastního řezníka, neboť nemohli odebírat maso městských řezníků, kteří pracovali s vepřovým.

Ve městě působily rovněž židovské spolky. Většinou se zabývaly pomocí chudým spoluvěrcům, jako např. Spolek pro podporování chudých a nemocných Židů, založený již roku 1809.

Zřejmě v důsledku poklesu počtu Židů ve městě zanikla roku 1890 místní náboženská obec, a správa hřbitova tak přešla na Židy mladoboleslavské. Poslední pohřeb na místním židovském hřbitově se uskutečnil v roce 1941, poté hřbitov chátral a později byl úplně zrušen, z důvodu uvolnění místa pro parcely na nové rodinné domy. Zbytky náhrobků byly použity např. do základů staveb.

I když byli Židé po revoluci 1848 úplně zrovnoprávněni s křesťanskými obyvateli monarchie, tvořili stále ještě uzavřenou komunitu. U křesťanů navíc ještě přetrvávaly určité předsudky, které byly do jisté míry jistě způsobeny tím, že většina místních Židů hovořila německy, a v němčině probíhalo i vyučování židovské mládeže. Tím, že křesťané se s Židy příliš nestýkali a do jejich části města přišli jen málokdy, vytvořil se prostor k různým spekulacím a domněnkám: o jednom židovském domě se např. věřilo, že „má tajné chodby, dvojité zdi a že jsou zde ukryty různé, ku prodeji nedovolené předměty“.

Až později, od konce osmdesátých let, se začali Židé stěhovat i do jiných částí města. Bohatší z nich si mohli dokonce koupit i domy na náměstí. To byl také případ obchodníka Eduarda Mendla, který po čase přesunul svou kořalnu do velkého domu na náměstí. O tom, jaké profese Židé ve městě vykonávali, podávají svědectví Vzpomínky Františka Mendíka. Kromě výše uvedených továrníků se jednalo převážně o menší obchodníky: v židovské ulici se nacházel krámk s kůží, koloniál, řeznictví a také hostinec. Hostinský si přivydělával

i lichvou. Po jistou dobu fungovaly v židovské části města trafika, knihařství, lihopalna, pekařství a obchod s moukou.

Osud Židů z Mnichova Hradiště

Tak jako všude jinde v Němci okupovaných českých zemích se i Židů v Mnichově Hradišti krutě dotkla nacistická perzekuce. V červnu 1939 ztratili občanská práva, postupně museli odevzdat svůj majetek a čelit celé řadě úředních zákazů a omezení, až byli postupně zcela izolováni od ostatních obyvatel. Od konce června 1940 jim bylo např. zakázáno navštěvovat sportovní podniky – pořadatelé takových akcí měli povinnost na plakátech vyznačit, že jsou nepřístupné Židům, a sami museli zamezit v jejich přístupu na akci. Od září 1941 museli Židé na oděvu viditelně nosit žlutou Davidovu hvězdu s nápisem Jude (na levé straně hrudi). Neměli přístup do veřejných prostor (lázně, zahrady, restaurace, biografy), nesměli se stěhovat a bez povolení opustit obec, v které byli úředně hlášeni. Toto posledně jmenované nařízení však již pro místní Židy neplatilo v Mnichově Hradišti, ale v Mladé Boleslavi. Na zdejším hradě byli postupně soustředěni všichni židovští obyvatelé z mladoboleslavského i mnichovohradištského okresu. Od 1. července 1940 se tak až na Olgu Poláčkovou, která byla dlouhodobě umístěna jako nemocná v okresním chorobinci (kde později zemřela), v Mnichově Hradišti patrně žádný Žid nenacházel.

Na mladoboleslavský hrad se židovští obyvatelé vystěhovali pouze s minimem věcí na svůj náklad, hradit museli průběžně i nájem za ostatní věci, které bylo potřeba někde uskladnit (jako např. nábytek). Jejich vyprázdňené byty a domy v Mnichově Hradišti převzal okresní úřad. V Mladé Boleslavi žili a pracovali až do konce roku 1942, ale poté se jejich osud začínal rychle naplňovat. Dne 16. ledna 1943 byla většina mnichovohradištských Židů transportována do Terezína a odtud záhy do Osvětimi, kde zahynuli.

Židovští občané, kteří byli nuceni opustit Mnichovo Hradiště:

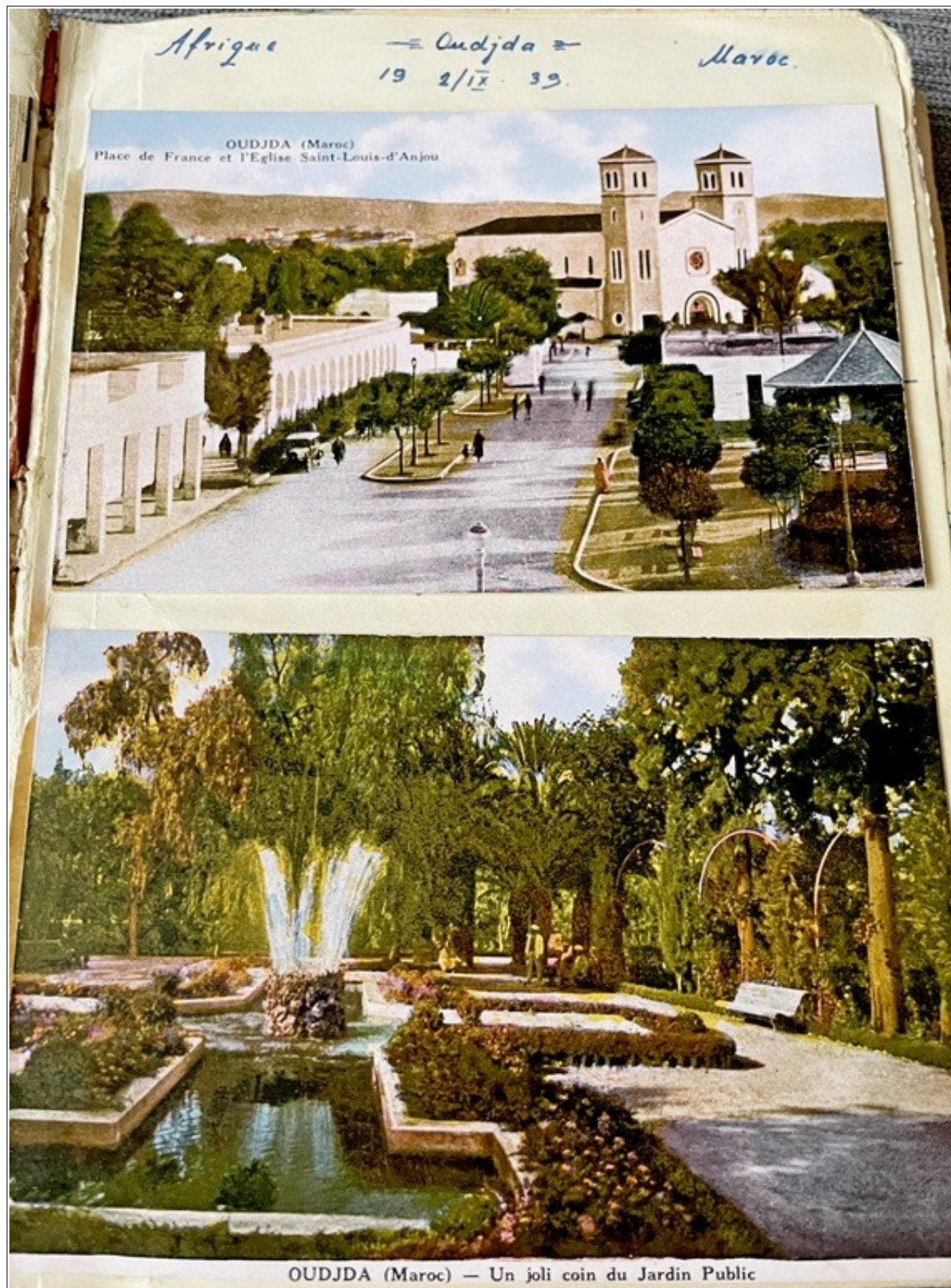
- z čp. 80 Františka Siegerová, Pavlína Hellerová a Ludvík Hahn
- z čp. 100 Otomar Reinhold a Marie Reinholdová
- z čp. 234 Ludvík Deutsch s rodinou (synové František a Jiří, dále Vilemína a Eliška Deutschovy)
- z čp. 381 Emil Pick a Josefa Picková
- z čp. 513 Elfrieda Pinkusfeldová
- z čp. 527 sestry Elsa a Štěpánka Rozenhalovy
- z čp. 646 Bohuslav Deutsch s rodinou (manželka Olga, synové Zdeněk a Pavel), Eleonora Poláková, Rudolf Silberstein a Julie Silbersteinová
- z čp. 770 Marie Folgerová, Richard Metzl a Kamila Metzlová
- z čp. 782 Moritz Metzl s rodinou (Eliška a Růžena Metzlovy)
- z čp. 786 Žofie Neumannová
- z čp. 837 Matylda Hodiková

(z webu města Mnichovo Hradiště)

Plním slib a budu posílat obsah válečných deníků mého strýce, nočního stíhače RAF gen. Vlastimila Veselého.

Letu zdar!

/ Jaroslav Veselý

Andjda . 2/3 1935 .

Skupina lidí jedoucí do Merscha .

prof. Koberček Hugo pro kufy !

in. v. vel. Jindř. rocha

č. Novák Jaroslav

č. Fencel Frant.

č. Smolický Václav

v. Anton Benda

sov. Hanuš Štejnberg

in. J. K. Kaut.

č. Dolzal Frant.

vob. Lidra Liska

v. Havel Amos

at. Husák J. J.

turn. Kopecký

č. K. K. Kaut.

at. Kopecký Kadeřák

at. K. K. Kaut. !!

Handwritten signatures and scribbles, including a large stylized signature that appears to be 'K. K. Kaut.' and other illegible marks.

Afrique

Ouzjda

Atlas

zmienu k hancim. Nimecko. Mimochodem: pidiťarom
 se jako tucis slova k, suamena, uskyroue, pympatic,
 (uškoy i fohus' fohostim') suluou "si jume v lnu
 memoliti, ale pata, si CSR bude pventi etc. etc.
 Zhruba vic os. je velm. popularni v celum pleti.
 Odjicelime. Nadelhoui' prian'. Projicelime Atlasu (jid-
 tici'). Jelicelime padhoue. Krajime velm. houata
 s uabhouyimi padhoui. Arabske dlyc toaru houoru.
 Arabske vesnice, hani, osti, stado vci' pekouci ve vel-
 ke' nivic, stih'. Bohata' peme! Projicim obcas vime
 jim jsem n' hampit do bidoue s jidelni. Je vel. ke' hou-
 ho. Odjel. jume s Abiem v 7.35 rano. Ale jidelnicu
 ji hlidania vojshem. Krajime cim date houa'. Jeli-
 ucime kaskady, tunely, oazy, proui' kaktusy,
 tropicke houctiny etc. Hrbat'ch (po. lit.) sa ji sedy
 "dijore" k velkemu gaudiu ostatui'. Projicelime
 a vystupujeme v Ouzidi. Jume odslani do depot. Zde
 se ma's ujal prout chef ... a koriky. Nadelhouy' dlyc
 a shvily' hamara'd. Byl detailni informo va' o CSR a i o
 jicim'ch masilo padu. Nisobem' ji pde palada por-
 sehati a prodiliti Nimecko. Jak jume dortali sprany
 an' tomu tak bude a bude j' j'ata hancipre dr. Benies.
 Nivie. Niplus' folia'dho sa 4 franku. U ma's lyta stalo puzi-
 me' 30 ki. Projicime' foserem' v pive s franc. holo-
 misty (jidem s mil je v'lic' litic.), t. e. vojiny holamialen'
 armady. An' s 11 hodin' jideme spot. Odpocume jom
 mil. f'aitek ve p'chad. U ma's t'p'ce nemi, ale pde s' h'ic' je
 speha nipluy' lupus a rajshy' f'aitek.

Sprague

Oudjda

Maroc

5/IX-39

Medile

Jedine po lundichu (medilal: jone
 n'ho ma 8 hod jone) do sprah p Hbra'chem. Je to jadrho
 na ty sprahy!! Kytiny: p'roba c'prie jadrho p'p'ra'ch p'lo-
 tu. Tridni d'nt. jone byl: no h'v'e u pros'ute' hant'm
 he' nune Simonsone'. Tridni p'ra'v'ny' n'ed! je jone is
 d'nt. l'it'ra a si jone h' t'ecton. Kira po jadrain'
 h'ody u pal. d'nt'ym h' d'ov'idil, je legimain' (ny) jone
 h' t'ecton. tak se chudak d'nt'ich strain' f'el'hal, je
 u' je v'alka. To se j'isti p'elyto, legimain' a h' t'ecton
 to je j'isti u' p'ov'ny' je je u' v'alka! - Mehal: jone
 ho f'it'om a p'it'chi jone u' u' jone p'at' a j'at, to
 - p'ntim'ort', u'ain' je. A d'ido p' p'ant'ra' au coin bleu
 Roulonier', u'ain' "chefem" a adj'ant'ant'ur, k'terj' u'ain'
 se p'yp'at' h' t'SR u'alid' a p'v'it'v. Odj'aidim'. Plinim
 lidany v'icem a v'odou a p'ared'ime do plake, h'ed' p'ra'
 me p'ervovane' h'ep'e! Krojina: p'ueho! h'ory, p'ost'iny
 strabov'e! p'hot, f'ur'ny, k'aktusy, h'orko, j'ine ovce
 h'up'ane' od strabov'e. Z Oudjy jone odj'el ve 14:20 hod.

Do Fera jone p'ajil. v 19 hod. a p'ed' jone se d'ov'idil; je
 Augie v 11 hod. a Francie v 17 hodim v'yl'at'ny' Nimecku
 v'alku!! Takr ode d'nt'ha je to p'v' v'alcim d'nt'ha!!
 Kupit' jone p'ov'ny' a f'el'ed'y p' Fera. N'v'iny solo v'ov'ain'
 na f'ama' t'hu'f'. P'ij'ed' blo M'ekue'm v 22:10. Strabov'e
 of' u' d'nt'ba' h'. P'ov'ny' u' p'at'ov'ny', u'ob'it'v'ny' v' pl'ie'm
 f'ov'edu "Gahiv'e" jone v'od'it' do l'it'ch'y' h'ard'ic'p' h'ed'
 jone o f'it'v'ny' p'it'v'it'i. K'plake jone se p'ol'v'e'it' s' h'ad'
 p'ady a p'uom: u' p'el'd'ant'ou u' F'el'hi'. Program asty j'ij'
 h'ot'ov. F'ac'ny' v' l'at'ov'ale a h'ed' se p'ov'ny', u'ain' p'at'iv' d'nt'

